

Η εθνική συμφιλίωση μέσα από την πλήρη δημοκρατία ήταν η κύρια ανταμοιβή του ελληνικού λαού από τον Ανδρέα Παπανδρέου, όταν τιμήθηκε με την ψήφο του κι έκανε την πρώτη του κυβέρνηση, τον Οκτώβριο του 1981. Ήταν 23 Ιουνίου του 1996, όταν, με κλεισμένα τα 77 του χρόνια (είχε γεννηθεί στις 5 Φεβρουαρίου του 1919), ανήμπορος από καιρό, πέθανε μόλις λίγα εικοσιτετράωρα πριν από το κρίσιμο συνέδριο του ΠΑΣΟΚ. Πέθανε αρχηγός, πέντε μήνες μετά από την για λόγους υγείας παραίτησή του από πρωθυπουργός.

Είχε υποσχεθεί πολλά. Το κυριότερο από όσα υλοποίησε ήταν η με μια μονοκοντυλιά κατάργηση του αστυνομικού κράτους, αυτού που επί δεκαετίες χώριζε τους Έλληνες σε καλούς και κακούς, σε εθνικόφρονες και μειοδότες. Και μόνο γι' αυτό, άξιζε να γίνει πρωθυπουργός.

Με φωτεινή εξαίρεση τους είκοσι μήνες της χαμένης άνοιξης της περιόδου 1963 – 65, όταν ο Γεώργιος Παπανδρέου ήταν πρωθυπουργός της κυβέρνησης Ένωσης Κέντρου, επί περίπου μισό αιώνα η όποια συγκέντρωση διαμαρτυρίας και πορεία σήμαινε μάχη με την αστυνομία, κυνηγητό, ξύλο, επίθεση του κράτους με «αύρες» και πυροσβεστικές αντλίες, εκτόξευση δακρυγόνων, συλλήψεις, κάποτε πυροβολισμούς και νεκρούς στην άσφαλτο. Από το 1936 ως την παραμονή των εκλογών του 1981, επί 45 συναπτά έτη, οι όποιοι διαδηλωτές γνώριζαν τη γεύση των κλομπς του Μεταξά, των Γερμανών, των μετακατοχικών κυβερνήσεων, του Παπάγου, του Καραμανλή, των αποστατών, της χούντας και πάλι του Καραμανλή που «παρέλαβε χάος και έφτιαξε κράτος» αυταρχικό, αστυνομικό και βάναυσο. Στα 1981, όλα αυτά έσβησαν μέσα σε μια μέρα:

Κατέβαιναν με αντικυβερνητικά συνθήματα οι διαδηλωτές την Κηφισίας και οι αστυνομικοί ρυθμιζαν την κυκλοφορία. Δυο μοτοσικλετιστές άνοιγαν δρόμο μπροστά από το τεράστιο πανό της κεφαλής των οργανωτών. Ως πριν από λίγο καιρό, άνοιγαν κεφάλια. Εκείνη τη στιγμή «διευκόλυναν κάποιους πολίτες να εκφράσουν την αντίθεσή τους σε κάποια κυβερνητική επιλογή»! Η έννοια της λέξης «διαδήλωση», όπως την ήξεραν οι Έλληνες, είχε ξεφτιλιστεί με μια μονοκοντυλιά.

Η άνοδος του Ανδρέα Παπανδρέου και των σοσιαλιστών του στην εξουσία συνοδεύτηκε με έμπρακτους περιορισμούς στην αστυνόμευση της γνώμης, μεγαλύτερη ελευθερία στην έκφραση και διευκόλυνση της συνδικαλιστικής δράσης. Τα πράγματα οδηγήθηκαν σε αυτό που ο λαός περιέγραψε με τη φράση «επί ΝΔ υπήρχε αυταρχικό κράτος, επί ΠΑΣΟΚ δεν υπάρχει κράτος».

Κεφάλαια της μεγάλης αλλαγής αποτέλεσαν η αναγνώριση της εθνικής αντίστασης και η τιμητική σύνταξη στους αγωνιστές. Και βέβαια η αλλαγή προσανατολισμού στην εξωτερική πολιτική που έπαψε να βλέπει «από βορρά κίνδυνο», δόγμα που τροφοδότησε Καρφίτσες, Αντικομμουνιστικές Σταυροφορίες κι όλα εκείνα τα απόβλητα των παρακρατικών οργανώσεων που χρηματοδοτούσε το αστυνομικό κράτος, μπολιάζοντας το μίσος και τη διαίρεση για να μπορεί να επιβιώνει.

Παλινδρομήσεις, αποτυχίες, λαϊκισμοί σβήνουν μπροστά στην προσφορά του: Την επιστροφή της Δημοκρατίας στον τόπο που γεννήθηκε.

(Έθνος της Κυριακής, 23.6.2002) (τελευταία επεξεργασία, 6.5.2009)